

Gal 3,28: Enhed i Kristus Jesus

Gal 3,28 er et centralt vers i debatten om mænds og kvinders tjeneste. Det fremføres ofte blandt evangelikale, at verset skal forstås på den måde, at forskellen på mand og kvinde er ophævet vedrørende tjenester og funktioner i menigheden, og at udsagnet har sociale implikationer, så vi også skal overføre det på samfundet. Det betyder, at kvinder kan varetage alle funktioner og embeder i menigheden. De kan derfor forkynde og undervise ligesom mænd. De kan derfor være præster og ledere som mænd, og derfor diskriminerer vi kvinder, hvis vi mener, at nogle funktioner og embeder i menigheden kun kan varetages af mænd. Vi er da i modsætning til Gal 3,28. Denne tolkning bør afvises.

1) Tolkningen er ikke baseret på teksten. Det fremgår direkte af Gal 3,28, at det handler om en enhed i relation til Kristus Jesus. Paulus skriver ikke om funktioner i menigheden eller om forhold i samfundet. Det er i virkeligheden ikke en tolkning, men en forvrængning af teksten.¹

2) Tolkningen er løsrevet fra sammenhængen. Paulus skriver om status som Guds børn ved troen (vers 26), om dåbens iklædning af Kristus (vers 27) og om de troende som Abrahams efterkommere og arvinger (vers 29). Sammenhængen bekræfter, at vers 28 handler om de troendes forhold til Kristus.²

3) Tolkningen er i modsætning til mange andre tekster hos Paulus. Han betoner, at der er forskel på tjenester i menigheden, for i menigheden er der forskellige lemmer (1 Kor 12,12-26) og forskellige nådegaver (Rom 12,3-8; 1 Kor 12,7-11; 12,27-31 og Ef 4,11). I menigheden er der enhed i Kristus og forskel i tjeneste. Paulus skriver, at der forsat er en forskel på jøde og græker (Rom 1,16; 2,9-10 og 11,25-32) og på slave og fri (Ef 6,5-9 og Kol 3,22-25) og på mand og kvinde (1 Kor 14,33b-36; Ef 5,22-33; Kol 3,18-19 og 1 Tim 2,11-15).³

Denne feministiske tolkning er i modsætning til Gal 3,28 og derfor ikke en legitim tolkning. Vi skal se på, hvad Gal 3,28 betyder. I Gal 3,28 står der (DO):

Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker,

---

¹ Hvis vi tager tre typiske repræsentanter for denne tolkning (Klyne R. Snodgrass: Galatians 3:28 – Conundrum or Solution, s.161-181 i Alvera Mickelsen: Women, Authority & the Bible. IVP 1986, Gordon D. Fee: Male And Female In The New Creation, s.172-185 i Pierce/Groothuis: Discovering Biblical Equality, IVP 2005 og Philip B. Payne: Man and Woman, One in Christ, Zondervan 2009), så argumenterer ingen af dem for deres forståelse, men forudsætter den blot.

² Snodgrass, Fee og Payne ignorerer sammenhængen, som bestemmer tolkningen: Det handler om troens relation til Kristus.

³ Snodgrass, Fee og Payne tager ikke alvorligt de mange tekster, som beskriver, at der forsat er forskel på jøde og græker, slave og fri og mand og kvinde. Ingen tager alvorligt, hvad Paulus skriver om en tjenstedeling i 1 Kor 14,34-35 og 1 Tim 2,11-15 og om en forholdet mellem mand og hustru i ægteskabet.

*på at være træl eller fri, på at være mand og kvinde,
for I er alle én i Kristus Jesus.*

Man kan oversætte det lidt mere præcist:

*Der er ikke jøde eller græker,
der er ikke slave eller fri,
der er ikke mand og kvinde,
for I er alle én i Kristus Jesus*

Vers 28 er en del af afsnittet Gal 3,23-29, som handler om de troende i fortiden var under loven. Den var deres opdrager til Kristus. Men da de kom til tro, skete der et afgørende vendepunkt i deres liv, De gik fra at være under loven (opdrager) og til at være Guds sønner (og døtre). Det skete i dåben, hvor de lod sig iklæde Kristus. I vers 28 udfolder Paulus, hvad det betyder, at alle troende er Guds sønner (vers 26), og at alle lod sig iklæde Kristus i dåben (vers 27). Det betyder, at forskellen på jøde og græker, slave og fri og mand er ophævet. Det begrundes af Paulus med, at de alle er én i Kristus Jesus. I vers 29 sammenfatter Paulus og skriver, at når de tilhører Kristus, så er de Abrahams efterkommere og arvinger. Sammenhængen handler om åndelige forhold nemlig om at gå fra at være under loven og til at være sønner, døbt til Kristus og være arvinger til velsignelsen (evangeliet). Sammenhængen handler ikke om tjenester og funktioner i menigheden og handler ikke om sociale forhold i samfundet.

Paulus beskriver tre par.⁴ *Der er ikke jøde eller græker* er det første par (1 Kor 6,5; Kol 3,11 og Jakob 1,17),⁵ og her knytter Paulus til ved en religiøs-etnisk baseret forskel. *Græker* står for hedninger generelt på grund af modsætningen til jøder. Jøderne er det udvalgte folk. Forskellen er etnisk og religiøs. *Der er ikke jøde eller græker* betyder, at forskellen mellem dem er ophævet i relationen til Kristus Jesus. Begrundelsen i vers 28 og den nære og større paulinske kontekst forklarer hvilken forskel, der er ophævet, og hvor den er ophævet. Begrundelsen i vers 28d fortæller, at det handler om enhed i Kristus Jesus. Forskellen er ophævet i relationen til Kristus Jesus. Den nære kontekst fortæller, at alle troende er Guds sønner (vers 26), at alle døbt lod sig iklæde Kristus (vers 27), og at alle er Abrahams efterkommere og arvinger (vers 29). Forskellen mellem jøde og græker er transcenderet, hvad dette angår. Hedningerne skal altså ikke blive jøder for at blive frelst eller for at kunne tilhøre Guds folk. Den større paulinske kontekst bekræfter denne

---

⁴ 1 Kor 12,13 og Kol 3,11 er parallelle udsagn. I 1 Kor 12,13 skriver Paulus om jøder og grækere og om slaver og frie, og i Kol 3,11 skriver han om græker og jøde, omskåren og uomskåren, barbar og skyter og om slave og fri.

⁵ Richard Hove: *Equality in Christ? Galatians 3:28 and the Gender Dispute*, Crossway 1999, s.62-64 og 80.

Formuleringen betyder naturligvis ikke, at der ikke længere eksisterer jøder og grækere, slaver og frie og mænd og kvinder, for det gør der jo.

tolkning. Den etniske forskel mellem jøder og grækere (hedninger) er ikke ophævet. Der er stadig to folk (Rom 1,16; 2,9-10 og 11,11-31). Der gælder stadig et for jøde først og derefter for græker. Jødernes specielle udvælgelse og deres frelseshistoriske fortrin er ikke ophævet (Rom 3,1-2; 9,4-5 og 11,28-29), og i kraft af udvælgelsen har de fået specielle løfter om Guds troskab (Rom 3,1-2) og et løfte om en kommende frelse for hele folket (Rom 11,25-27). Hvad frelse og dom angår, er der ikke forskel. Hvad placering og funktion i frelseshistorien er der forskel, og denne forskel er begrundet med Guds udvælgelse.

Der er ikke slave eller fri er det andet par, og her knytter Paulus til ved en socialt baseret forskel.⁶ Den grundlæggende sociale og juridiske forskel i datidens kultur er mellem slave og fri. En slave har ingen social, juridisk og økonomisk frihed, men det har den frie. *Der er ikke slave eller fri* betyder, at forskellen mellem dem er ophævet i relationen til Kristus Jesus. For alle troende er Guds sønner (og døtre; vers 26), alle døbte lod sig iklæde Kristus (vers 27), og alle er Abrahams efterkommere og arvinger (vers 29). Den større paulinske kontekst bekræfter denne tolkning. De sociale forskelle mellem slave og fri er ikke ophævet. Der er stadig to sociale klasser i samfundet, og Paulus kan i sine formaninger forholde sig til de to forskellige klasser og give dem forskellige formaninger (Ef 6,5-9; Kol 3,22-4,1 og Filem 8-16). Paulus giver imidlertid ingen teologisk begrundelse for denne sociale forskel. Slaveriet er ikke guddommeligt sanktioneret.⁷

Der er ikke mand og kvinde er det tredje par, og her knytter Paulus til ved en forskel baseret på køn. Paulus anvender to lidt specielle ord for *mand* og *kvinde*, som vi finder i skabelsesberetningen (1 Mos 1,27), og der er sandsynligvis en allusion til den (jf. Matt 19,4; Mark 10,6 og jf. Rom 1,26-27). De to ord fremhæver kønskarakteren. Her beskriver Paulus den grundlæggende forskel i menneskeheden med hensyn til køn. *Der er ikke mand og kvinde* betyder, at forskellen mellem dem er ophævet i relationen til Kristus Jesus. De troende mænd og kvinder er

---

⁶ Det første par er relevant i sammenhængen, da det handler om hvem, der tilhører Abraham, og om lovens betydning, og på den baggrund er det bedst at forstå de to næste par som en udfoldelse af den første.

⁷ I 1 Kor 7,17-24 skriver Paulus om, at enhver uanset etnisk/religiøs baggrund og social situation (slave – fri) kan tilhøre Kristus. Formaningene i afsnittet er, at enhver skal vandre, som Gud har kaldet ham (vers 17), og at enhver skal blive i det, han blev kaldet i (vers 24). Ofte forstår man det sociologisk, så Paulus beskriver kaldelsen til frelse og kaldelsens situation, idet Paulus inkluderer den etniske og sociologiske situation i kaldelsen. Vægten ligger dog på situationen, og Paulus formaner til, at den kristne bliver i den etniske eller sociologiske situation, han befandt sig i, da han blev kaldet. Der er to problemer i denne tolkning. 1) Paulus bruger aldrig verbet ”at kalde” og substantivet ”kaldelse” i denne dobbelte betydning, men altid om kaldelse til frelse. 2) Denne tolkning er i modsætning til resten af kapitlet. Paulus formaner, tilråder eller tillader igen og igen, at de kristne ændrer deres sociologiske situation. Formaningene er da en formaning til, at man skal leve i overensstemmelse med kaldet til frelse. Ved kaldet sættes de kristne ind i en frelsesvirkelighed, og den skal de kristne leve i, og det kan de, uanset om de er omskårne eller uomskårne eller slaver eller fri. Dog opfordrer Paulus slaven til at blive fri, hvis det er muligt (vers 21). I brevet til Filemon hører vi, hvordan Paulus sender slaven Onesimus tilbage til Filemon og formaner Filemon til se Onesimus ikke som en slave, men som en kær broder (vers 16). Her underminerer Paulus slaveriet indefra.

alle Guds sønner (og døtre) i status og væsen og Abrahams efterkommere og arvinger. Den større paulinske kontekst bekræfter denne tolkning. Der er stadig to køn. Frelsen eliminerer ikke denne forskel. Gud har skabt mennesket som mand og kvinde, og det er en blivende skaberordning, som Paulus bekræfter (1 Kor 1,7-9 og 1 Tim 2,13-14). Paulus giver også forskellige formaninger til de to køn vedrørende ægteskab (Ef. 5,22-33 og Kol 18-19) og funktioner i menigheden (1 Kor 11,2-16; 14,34-36 og 1 Tim 2,11-15).

Med *for* giver Paulus en begrundelse for, at der ikke længere findes forskel på jøde og græker, slave og fri og mand og kvinde. Begrundelsen er, at alle er én i Kristus Jesus. *Alle* er alle de troende galatere, han skriver til (jf. vers 26 og 27), og *alle* fremhæver, at det gælder alle uanset, om de er jøder eller grækere, slaver eller frie, eller mænd eller kvinder. *I er alle én* beskriver de troendes enhed eller helhed. Dette er en af de betydninger, som *én* har, idet ordet anvendes om forskellige eller adskilte dele, der forenes til en helhed, og i denne helhed eller enhed er de forskellige parter fælles om noget. *Én* implicerer lighed på et bestemt område.⁸ Denne forståelse af *én* passer fint i sammenhængen, da vi har tre forskellige par, der danner en enhed, hvor de er fælles om en bestemt relation til Kristus. Konteksten fremhæver, at alle troende er Guds sønner (vers 26), at alle døbte lod sig iføre Kristus (vers 27), og at alle er Abrahams efterkommere og arvinger (vers 29). Deri består elementet af lighed. Enheden er en fælles delagtighed i Kristus, hvad angår status, væsen, liv og arveret. Her er forskellene ophævede. Enheden er altså kristologisk bestemt, og enheden etableres i troens og dåbens relation til Jesus Kristus. Dette bekræftes eksplicit af *i Kristus Jesus*, der viser, at relationen til Kristus skaber enheden, og som beskriver, hvor denne enhed er gældende. *I Kristus Jesus* beskriver her troens og dåbens relation til Kristus, så enheden er for troende.

I Gal 3,28 skriver Paulus om troendes status og nyskabte væsen og om deres enhed i relation til Kristus Jesus.⁹ Med hensyn til status er der noget nyt. Hedninger skal ikke længere blive jøder og omskæres for at tilhøre Guds folk. Med hensyn til skabelse er der noget nyt, men denne nyskabelse er en indre forvandling, idet den troende har fået et nyt væsen og en ny vilje. Forskellene i etnicitet, race og køn er ikke elimineret. Med hensyn til enheden er der en lighed, men denne lighed er beskrevet i relation til Kristus Jesus og ikke i relation til andre troende. De troende

---

⁸ Hove, *Equality*, s.70-76. Vi har nogle parallelle udtryk, hvor ting eller folk er én (Matt 19,6; Mark 10,8; Joh 10,30; 17,11; 17,21; 17,22; 17,23; Rom 12,5; 1 Kor 3,8; 10,17; 12,5 og 1 Joh 5,8). Det fælles for disse vendinger er, at forskellige elementer er én, og at de er fælles om noget i en eller anden forstand.

⁹ Thomas R. Schreiner, *Galatians*, Zondervan 2010, s.257-259, Hove, *Equality*, s.60-86, Douglas J. Moo, *Galatians*, Baker 2013, s.254-255 og A. Andrew Das, *Galatians*, Concordia 2014, s.383-388. Schreiner, Moo og Das skriver også om sociale konsekvenser eller implikationer.

er lige i denne relation til Kristus, men Paulus beskriver ikke, hvilken betydning denne enhed og lighed har i relation til andre troende, og han udfolder den ikke med hensyn til funktioner i denne enhed. Det gør han andre steder. Han bruger metaforen legeme om menigheden til at udtrykke både lighed og forskellighed med hensyn til tjeneste (Rom 12,3-8; 1 Kor 12 og Ef 4,7-16). Han skriver om en autoritetsstruktur med embeder (Fil 1,1 og 1 Tim 3,1-17), og han skriver om en tjenestedeling med hensyn til mænd og kvinder (1 Kor 14,34-36 og 1 Tim 2,11-15 og jf. 1 Kor 11,2-16).